

Sygn. akt: I ACa 901/13

I ACz 1036/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Wiklak
Sędziowie:	SSA Anna Cesarz SSO del. Jacek Pasikowski (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **S. S. i B. S.**

przeciwko **E. C. (1)**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 5 czerwca 2013 r. sygn. akt I C 320/12

oraz na skutek zażalenia pełnomocnika pozwanej na postanowienie zawarte w punkcie 3 tego wyroku

I. zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„ 1. pozbawia wykonalności w całości tytuł wykonawczy w postaci § 4 aktu notarialnego sporządzonego przed notariuszem M. W. w Kancelarii Notarialnej w Ł. przy ul. (...) w dniu 8 sierpnia 2005 roku repertorium A numer (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 19 września 2011 roku w sprawie o sygnaturze akt II 1 Co 12674/11;

2. zasądza od E. C. (1) na rzecz S. S. i B. S. kwotę 19.467 (dziewiętnaście tysięcy czterysta sześćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. przyznaje adwokatowi J. S. kwotę 8.856 (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć) złotych brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu i kwotę tę nakazuje wypłacić z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.”;

II. zasądza od E. C. (1) na rzecz S. S. i B. S. kwotę 16.150 (szesnaście tysięcy sto pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. przyznaje adwokatowi J. S. kwotę 6.642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym i kwotę tę nakazuje wypłacić z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi;

IV. umarza postępowanie zażaleniowe.

Sygn. akt I ACa 901/13

I ACz 1036/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 czerwca 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi I Wydział Cywilny w sprawie z powództwa S. S. i B. S. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci § 4 aktu notarialnego sporządzonego przed notariuszem M. W. w Kancelarii Notarialnej w Ł. przy ulicy (...) w dniu 8 sierpnia 2005 roku repertorium (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 19 września 2011 roku sygnatura akt II I Co 12674/11 w części to jest w zakresie kwoty 30.000,00 złotych, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził solidarnie od powodów na rzecz pozwanej E. C. (1) kwotę 7.600,00 złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach:

Pozwana E. C. (1) była właścicielką nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...) na której pozwana wraz z mężem P. C. prowadziła restaurację. Mąż pozwanej w latach 2000-2004 pożyczył od J. J. (1) trzykrotnie kwoty po 10.000,00 złotych, a pożyczone kwoty przeznaczył na gry hazardowe. Przy każdej z pożyczek J. J. (1) sporządzał w jednym egzemplarzu umowę, którą zachowywał dla siebie i nie wręczał P. C. nawet kserokopii takiej umowy. J. J. (1) ustalił z P. C., iż ten ostatni będzie płacił pożyczkodawcy miesięczne odsetki w wysokości 10 % kapitału. Zgodnie z umowami P. C. miał płacić po upływie jednego miesiąca od pożyczki w kwocie 10.000,00 zł - 11.000,00 zł, a w następnym miesiącu miał już płacić 10 % od kwoty 11.000,00 zł, a następnie do każdego następnego miesiąca odsetki były naliczane przez J. J. (1) od kwoty 10.000,00 zł powiększonej o należne odsetki za poprzednie miesiące w wysokości 10%. P. C. nie zwracał J. J. (1) pożyczonych kwot, ani odsetek naliczonych w przedstawiony wyżej sposób, zaś próby o pożyczzenie dalszych kwot nie doprowadziły do kolejnych pożyczek.

P. C. nie pożyczał nigdy pieniędzy od powodów S. S. i B. S., zaś pozwana nigdy nie pożyczala pieniędzy ani od powodów, ani od J. J. (1).

W chwili gdy J. J. (1) stwierdził, iż zadłużenie P. C. wynosi wraz z odsetkami wynosi kwotę 50.000,00 złotych poinformował o tym P. C. wskazując, iż pieniądze zostały pożyczone od osób trzecich, które żądają zwrotu długu. J. J. (2) powiedział, że ma kolegę - S. S., który jeśli będzie zabezpieczenie dokona spłaty pożyczek. P. C. zaproponował wówczas jako zabezpieczenie spłaty pożyczki zaciągniętej u J. J. (1) mieszkanie swojego syna M. C. położone w Ł. przy ulicy (...). W dniu 7 czerwca 2004 roku przed notariuszem R. K. została zawarta umowa przedwstępna sprzedaży lokalu mieszkalnego w której syn pozwanej M. C. zobowiązał się do sprzedaży należącego do niego lokalu mieszkalnego położonego w Ł. przy ulicy (...) powódce B. S. za cenę 50.000,00 zł, która zobowiązała się nabyć przedmiotowy lokal najpóźniej do dnia 31 grudnia 2004 roku z funduszy odrębnych. Strony w treści aktu notarialnego oświadczyły, iż

cała cena sprzedaży w kwocie 50.000,00 zł została zapłacona przed podpisaniem umowy przedwstępnej. Ponadto strony ustaliły, iż w wypadku zwrotu przez M. C. do dnia 31 grudnia 2004 roku całej ceny sprzedaży, umowa ulegnie rozwiązaniu. Strony ustaliły także, że w wypadku gdy zbywający M. C. nie przystąpi do dnia 31 grudnia 2004 roku do zawarcia umowy przyrzeczonej, za każdy dzień zwłoki będą naliczane odsetki w 0,5% od kwoty 50.000,00 zł.

Jak ustalił Sąd I instancji, faktycznie powódka nie zapłaciła M. C. kwoty 50.000,00 zł zgodnie z treścią umowy z dnia 7 czerwca 2004 roku. Powodowie nie zapłacili tej kwoty, ani pozwanej ani jej mężowi. Powódka nigdy nie wezwała M. C. do zawarcia umowy przyrzeczonej, ani nigdy nie zażądała od niego oraz jego rodziców zwrotu kwoty 50.000,00 zł. P. C. nigdy nie oddał kwoty 50.000,00 zł ani J. J. (1), ani powódce.

W celu odzyskania długu od P. C. J. J. (1) spotkał się z pozwaną E. C. (1), wskazując, iż jego dług wobec męża pozwanej wynosi 155.000,00 zł i w celu spłaty przedmiotowego długu zaproponował, aby pozwana sprzedała nieruchomość położoną w K. przy ulicy (...). Wskazał także, że wypadku braku spłaty powód przeprowadzi eksmisję jej syna z mieszkania położonego w Ł. przy ulicy (...), a nadto J. J. (1) poinformował męża pozwanej stwierdzając, iż dług wobec niego wynosi - 85.000,00 zł, zaś wobec powoda - 60.750,00 zł.

Pozwana i jej mąż nie mieli pieniędzy na spłatę zadłużenia i dlatego E. C. (1) wyraziła zgodę na sprzedaż nieruchomości położonej przy ulicy (...) w K.. P. C. ustalił z powodem warunki sprzedaży nieruchomości pozwanej, a mianowicie cenę 400.000,00 zł - z tym że suma zadłużenia wobec J. J. (1) i powoda w kwocie 155.000,00 zł miała być zaliczona na poczet ceny sprzedaży, zaś pozostała kwota 245.000,00 zł miała zostać wypłacona pozwanej z kredytu zaciągniętego przez powodów w (...) Banku.

W umowie przedwstępnej z dnia 20 czerwca 2005 roku podpisanej przez powoda i pozwaną E. C. (1) zobowiązała się zbyć nieruchomość w K. przy ulicy (...) za cenę 400.000,00 zł i strony potwierdziły, iż w tym dniu została uiszczona pozwanej zaliczka w kwocie 120.000,00 zł.

W umowie przedwstępnej z dnia 5 sierpnia 2005 roku podpisanej przez powoda i pozwaną E. C. (1) strony oświadczyły, iż do rąk pozwanej przekazana została zaliczka w kwocie 35.000,00 zł.

Według zeznań pozwanej potwierdzających zawarcie umów z dnia 20 czerwca 2005 roku i z dnia 5 sierpnia 2005 roku E. C. (1) nigdy nie otrzymała zaliczek w łącznej kwocie 155.000,00 zł.

W dniu 8 sierpnia 2005 roku pozwana zawarła z powodami notarialną umowę na podstawie której sprzedała powodom nieruchomość położoną w K. przy ulicy (...) za cenę 400.000,00 zł przy czym strony zgodnie oświadczyły, iż kwota 155.000,00 zł została zapłacona, zaś kwota 245.000,00 zł miała zostać zapłacona z kredytu udzielonego powodom najpóźniej do dnia 12 sierpnia 2005 roku i odnośnie obowiązku jej zapłaty powodowie podali się egzekucji wprost z aktu notarialnego (art. 777 § 1 ust. 4 k.p.c.).

Właścicielką nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...) była tylko E. C. (1). Pozwana nigdy nie była dłużnikiem powodów, ani J. J. (1).

Na zakup nieruchomości położonej w K. (...) powodowie zaciągnęli kredyt w (...) Banku Spółce Akcyjnej w W. w kwocie 245.000,00 złotych, a w dniu 11 sierpnia 2005 roku pozwana E. C. (1) potwierdziła własnoręcznym podpisem otrzymanie takiej właśnie kwoty w (...) Banku. W odbiorze przez pozwaną kwoty 245.000,00 złotych uczestniczyli także S. S., J. J. (1) i mąż powódki P. C..

Przed zawarciem notarialnej umowy w dniu 8 sierpnia 2005 roku wyraził zgodę na propozycję powoda S. S., że kwotę 245.000,00 zł którą otrzyma pozwana z tytułu kredytu zaciągniętego przez powodów faktycznie zatrzyma powód i odda jej pieniądze dopiero po przejęciu będącej przedmiotem sprzedaży nieruchomości, albo po jej sprzedaży. Mąż pozwanej ustalił z powodem, iż będzie nadal zamieszkiwał z pozwaną na terenie nieruchomości w K., a pozwana do czasu rozliczenia kwoty 245.000,00 zł poniesie wszelkie koszty związane z bieżącym utrzymaniem nieruchomości.

W dniu odbioru pieniędzy w Banku to jest 11 sierpnia 2005 roku obecny był także powód, który zaproponował pozwaną jako zabezpieczenie zwrotu pieniędzy, zawarcie umowy przedwstępnej sprzedaży (zwrotnej) nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...) za kwotę 400.000,00 zł w której wskazano by, iż E. C. (1) zapłaciła powodowi zadatek w kwocie 178.000,00 zł.

Po odbiorze kwoty 245.000,00 zł w (...) Banku strony pojechały do biura powoda, gdzie powód dokonał rozliczenia długu męża pozwaną w stosunku do niego i J. J. (1). W rezultacie powód wyliczył dług męża pozwaną J. J. (1) na kwotę 85.000,00 zł i z pobranej przez pozwaną kwoty 245.000,00 zł wypłacił J. J. (1) 80.000,00 zł. Dług P. C. wobec siebie powód wyliczył na kwotę 60.750,00 zł, a w tym 50.000,00 zł to miał być kwota zasadnicza, zaś pozostałą część stanowiły odsetki. Powód stwierdził nadto, że kwota 155.000,00 zł na którą wcześniej był wyliczony dług P. C. wobec powoda i J. J. (1) jest zaniżona w stosunku do faktycznego długu męża pozwaną bo dług ten obejmuje także koszty uzyskania kredytu i przedstawił własnoręczne rozliczenie kosztów związanych z zakupem nieruchomości, kosztów uzyskania kredytu i rozliczenia długu P. C..

Także w dniu 11 sierpnia 2005 roku powód i pozwana - zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami - podpisali umowę przedwstępną sprzedaży (zwrotnej) nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...) na podstawie której powodowie zobowiązali się sprzedać powyższą nieruchomość pozwaną za cenę 400.000,00 zł w terminie do dnia 31 grudnia 2006 roku. W punkcie 4 tejże umowy strony ustaliły, że tytułem zadatku pozwana wpłaciła w dniu 11 sierpnia 2005 roku kwotę 178.000,00 zł, a pozostała część ceny miała być wpłacona do dnia 31 grudnia 2006 roku.

Powód umówił się z mężem pozwaną, że sprzeda nieruchomość przy ulicy (...) i z uzyskanej ceny sprzedaży pozwana otrzyma kwotę 178.000,00 zł i wówczas nastąpi rozliczenie długów, a pozwana była obecna przy dokonywaniu tych ustaleń.

Z uzyskanej z tytułu sprzedaży nieruchomości w K. przy ulicy (...) pozwana otrzymała kwotę 30.000,00 zł, kwotę około 80.000,00 złotych otrzymała J. J. (1), a pozostała część kwoty 245.000,00 zł zatrzymał powód S. S..

Ponadto w dniu 11 sierpnia 2005 roku pozwana podpisała sporządzone przez powoda oświadczenie, iż w związku z kredytem zaciągniętym w (...) Banku Oddział w Ł. przez S. S. na zakup nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...) zobowiązuje się do spłaty odsetek wynikających z wyżej wskazanego kredytu w podwójnej wysokości ustalonej przez Bank.

Po dniu 11 sierpnia 2005 roku powodowie do chwili obecnej nie wypłacili pozostałej części kwoty 245.000,00 zł to jest kwoty 215.000,00 zł.

W dniu 14 września 2009 roku powód został przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach wprowadzony w posiadanie nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), a roku 2011 S. S. zabrał pozwaną i jej mężowi klucze od domku drewnianego na tej nieruchomości.

Postanowieniem z dnia 19 września 2011 roku Sąd rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt II I Co 12674/11 nadał przeciwko dłużnikom solidarnym S. S. i B. S. klauzulę wykonalności na § 4 aktu notarialnego z dnia 8 sierpnia 2005 roku w zakresie obowiązku zapłaty na rzecz E. C. (1) kwoty 245.000,00 zł.

W oparciu o przedmiotowy tytuł wykonawczy pozwana złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa w Łodzi wniosek o egzekucję kwoty 245.000,00 złotych od powodów w sprawie o sygnaturze KM 5812/11.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy w Łodzi uznał, iż stosownie do dyspozycji art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości albo w części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu wykonawczego nastąpiło zdarzenie wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Cytowany przepis stanowi podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania. Spełnienie

świadczenia zgodnie z treścią zobowiązania stanowi podstawę do uwzględnienia powództwa na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Dla rozstrzygnięcia sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na tej podstawie rozstrzygające jest, że cała należność (bądź część należności) została uiszczona przez dłużnika oraz że wierzyciel ją otrzymał. Jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c. obowiązek zapłaty określonej sumy pieniężnej ogranicza się wyłącznie do wysokości kwoty wymienionej w akcie notarialnym, nie zaś do kwoty uzgodnionej przez strony poza tym aktem. Poddanie się zatem przez dłużnika egzekucji w akcie notarialnym oznacza poddanie się egzekucji do kwoty tam wskazanej. Jeżeli zatem już po zawarciu aktu notarialnego strony zawierają dalsze umowy o dodatkowe świadczenia te nie mogą być egzekwowane na podstawie aktu notarialnego, jeżeli nie wynikają z jego treści.

W niniejszej sprawie powodowie powołują się na własnoręczne pokwitowanie przez pozwaną w (...) Banku Oddział w Ł. kwoty 245.000,00 zł, a zatem kwoty wskazanej w § 4 aktu notarialnego z dnia 8 sierpnia 2005 roku co do której S. S. i B. S. poddali się egzekucji. Sąd pierwszej instancji przyjmuje jednak, iż po dokonaniu odbioru kwoty 245.000,00 zł pozwana wraz z mężem, J. J. (1) i powodem udali się do biura S. S., który wręczył jej jedynie 30.000,00 zł, zaś pozostałą kwotę podzielił pomiędzy siebie i J. J. (1). Powód zgodnie z ustną umową z pozwaną zatrzymał część pieniędzy i miał jej oddać te pieniądze po sprzedaży nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), ale do chwili obecnej poza kwotą 30.000,00 zł E. C. (1) nie otrzymała pozostałej części pieniędzy, co uzasadniało uwzględnienie powództwa jedynie w zakresie bezspornie wypłaconej kwoty 30.000,00 złotych. W zakresie pozostałej objętej tytułem wykonawczym kwoty 215.000,00 zł zobowiązanie nie wygasło, a tym samym brak było podstaw do uwzględnienia powództwa w tej części.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. zasądzając solidarnie od powodów na rzecz pozwanej obowiązek zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, z uwagi na fakt, że pozwana przegrała proces w nieznacznym zakresie, przyjmując jednocześnie wysokość wynagrodzenia w stawkach minimalnych przy wartości przedmiotu sporu powyżej 200.000,00 złotych. Z tych względów zasądzono od solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kwotę 7.600,00 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 5 czerwca 2013 roku zaskarżyli powodowie w części oddalającej powództwo (pkt 2) oraz zasądzającej na rzecz pozwanej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt 3).

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku polegający na przyjęciu, iż powodowie nie przekazali pozwanej całej należności wynikającej z aktu notarialnego z dnia 8 sierpnia 2005 roku Rep. Nr A (...) podczas gdy pozwana pobrała i pokwitowała odbiór należnej kwoty 245.000,00 zł osobiście i bezpośrednio z kasy (...) Banku przez co zobowiązanie powodów w stosunku do pozwanej co do zapłaty kwoty 245.000,00 zł wygasło;
2. nie uwzględnienie, że rozdysponowanie przez pozwaną kwoty 215.000,00 zł już po pobraniu z kasy (...) Banku całej należności wynikającej z § 4 aktu notarialnego z dnia 8 sierpnia 2005 roku Rep. Nr A (...) stanowiło realizację odrębnych stosunków zobowiązaniowych pomiędzy pozwaną i jej mężem oraz powodami i świadkiem J. J. (1) i przez to wszelkie ewentualne spory w tym zakresie jako nie stanowiące przedmiotu sporu wytyczony w złożonym przez powodów pozwie winny być rozstrzygane w innych postępowaniach i to wszczętych z inicjatywy pozwanej E. C. (1);
3. pominięcie bezspornej okoliczności, iż w nieformalnej umowie przedwstępnej z dnia 11 sierpnia 2005 roku sprzedaży przedmiotowej nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), w ramach rozdysponowania przez pozwaną E. C. (1) pobranej kwoty 245.000,00 zł w punkcie 4 powód S. S. pokwitował odbiór od pozwanej E. C. (1) kwoty 178.000,00 zł, której faktycznie nie otrzymała, a która stanowi zadek na poczet ustalonej ceny odsprzedaży nieruchomości pozwanej za kwotę 400.000,00 zł;
4. nie uwzględnienie dokonania przez pozwaną E. C. (1) w dniu 11 sierpnia 2005 roku spłaty zadłużenia męża na rzecz J. J. (1) w kwocie 80.000,00 zł oraz zadłużenia syna wobec powódki B. S. w kwocie 50.000,00 zł i 34.000,00 zł z tytułu odsetek umownych za opóźnienie z pobranej z (...) Banku kwoty 245.000,00 zł;

5. błędną ocenę zeznań powódki B. S. skutkującą odmówieniem im wiary w części odnoszącej się do przekazania do dyspozycji pozwanej kwoty 50.000,00 zł zabezpieczonej umową przyrzeczenia sprzedaży lokalu mieszkalnego stanowiącego własność syna pozwanej;

6. błędną ocenę zeznań powoda S. S. skutkującą odmówieniem im wiary w części do udzielania pożyczek pozwanej, przekazania pozwanej kwoty 50.000,00 zł stanowiących majątek odrębny żony oraz przekazania pozwanej, pokwitowanych w dwóch oświadczeniach pisemnych i akcie notarialnym z dnia 8 sierpnia 2005 roku Rep. Nr A (...), kwoty 120.000,00 zł i 35.000,00 zł.

W konkluzji skarżący wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów procesu za obydwie instancje.

W analogicznym zakresie wyrok z dnia 5 czerwca 2013 roku w uzupełnieniu apelacji zaskarżył pełnomocnik powodów zarzucając rozstrzygnięciu błędne ustalenie stanu faktycznego, nienależytą ocenę zgromadzonego materiału dowodowego i rażące naruszenie przepisów art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 321 k.p.c. w szczególności poprzez wyrokowanie w odniesieniu do przedmiotu który nie był objęty żądaniem. W tym stanie rzeczy pełnomocnik powodów wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Na zawarte w wyroku rozstrzygnięcie o kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu zażalenie wniósł pełnomocnik z urzędu E. C. (1). W treści zażalenia skarżący podniósł, iż dokonane rozstrzygnięcie nie obejmuje dodatkowego składnika wynagrodzenia adwokata z urzędu to jest podatku od towarów i usług, co wprost wynika z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348), a tym samym przyznane wynagrodzenie winno być powiększone o kwotę 1.738,00 zł, do łącznej kwoty 9.348,00 zł. Podczas rozprawy przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w dniu 16 stycznia 2014 roku pełnomocnik z urzędu pozwanej złożył oświadczenie, iż jego koszty nie zostały opłacone.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako uzasadniona podlegała uwzględnieniu.

Powództwa przeciwegzekucyjne są powództwami o ukształtowanie prawa, toczącymi się według przepisów o postępowaniu procesowym. Przy tym, wytoczenie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840 k.p.c.) może nastąpić nawet przed wszczęciem egzekucji. Nie zmienia to jednak istoty tego środka prawnego, którego zadaniem jest umożliwienie dłużnikowi obrony merytorycznej przed przymusowym wykonaniem tytułu wykonawczego. Zakres dopuszczalnej obrony uregulowany został w art. 840 k.p.c., który w tej mierze stanowi nie tylko normę procesową, ale także normę prawa materialnego. W postępowaniu egzekucyjnym, dotyczącym nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, zarówno sąd pierwszej instancji, jak i sąd drugiej instancji w trybie zażaleniowym nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Jeżeli po wydaniu tytułu egzekucyjnego obowiązek stwierdzony w tym tytule i objęty klauzulą jego wykonalności przestał istnieć, skutki prawne stąd wynikające mogą być stwierdzone w drodze procesu przewidzianego w art. 840 k.p.c. w trybie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

Bezspornym jest, iż powództwo w niniejszej sprawie zostało oparte o dyspozycję art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., a powodowie wywodzą wygaśnięcie zobowiązania do zapłaty na rzecz pozwanej kwoty 245.000,00 złotych z faktu dokonania przez E. C. (1) w dniu 11 sierpnia 2005 roku odbioru za pokwitowaniem tejże kwoty w (...) Banku Spółce Akcyjnej Oddziale w Ł.. Okoliczność ta została udokumentowana pisemnym potwierdzeniem wykonania dyspozycji (k. 7) z którego jednoznacznie wynika, iż pozwana otrzymała wskazaną wyżej kwotę. Dodatkowo z treści zeznań świadka M.

T., ówczesnego pracownika (...) Banku (k. 250) - które w ogóle nie zostały ocenione przez Sąd pierwszej instancji - wynika jednoznacznie, iż wypłata tak znacznej kwoty wymagała pisemnej akceptacji przez dwóch pracowników Banku, zaś kasjer nie wypłaciłby pieniędzy innej osobie niż wskazana w pisemnym potwierdzeniu dyspozycji, zaś przy stanowisku kasowym mogła siedzieć tylko jedna osoba. Kasjer przed dokonaniem wypłaty ma obowiązek wylegitymowania osoby, której wypłaca pieniądze i sprawdzić autentyczność jej dowodu tożsamości. Tożsamość osoby odbierającej pieniądze sprawdzały w istocie trzy osoby to jest kasjer oraz dwie osoby potwierdzające wykonanie dyspozycji własnymi podpisami. Taką osobą była M. T., która potwierdziła autentyczność swego podpisu na okazanym jej potwierdzeniu dyspozycji. W świetle powyższych okoliczności nie sposób przyjmować, iż to nie pozwanej została w (...) Banku wypłacona kwota 245.000,00 złotych i dlatego spełnienie świadczenia przez dłużników należało uznać za udowodnione.

W przypadku gdy wysokość świadczenia pieniężnego została określona wprost, przez wskazanie liczby jednostek pieniężnych (sumy nominalnej świadczenia), świadczenie to powinno być spełnione (zobowiązanie zostaje wykonane) przez zapłatę tej właśnie sumy. Jeżeli zatem obowiązek dłużnika został w treści zobowiązania (treści czynności prawnej, orzeczenia czy ustawy) określony jako obowiązek zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, to prawidłowym wykonaniem zobowiązania będzie wyłącznie zapłata tej sumy. Tę tzw. zasadę nominalizmu wyraża art. 358¹ § 1 k.c., a jej uzasadnieniem jest potrzeba zapewnienia sprawności obrotu gospodarczego, który uległby sparaliżowaniu, gdyby każde świadczenie pieniężne podlegało jakimś dodatkowym modyfikacjom. Akt notarialny sprzedaży nieruchomości z dnia 8 sierpnia 2005 roku wskazywał jednoznacznie w § 4, iż kwota 245.000,00 złotych zostanie zapłacona pozwanej z kredytu udzielonego kupującemu najpóźniej do dnia 12 sierpnia 2005 roku i w zakresie tego obowiązku nabywcy podali się na podstawie art. 777 § 1 ust. 4 k.p.c. egzekucji. Pozwanej w dniu 11 sierpnia 2005 roku, a zatem po powstaniu tytułu egzekucyjnego, faktycznie wypłacono w Banku kwotę 245.000,00 złotych, a tym samym po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie wskutek którego zobowiązanie powodów wynikające z aktu notarialnego wygasło.

Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, iż pozwana po odebraniu pieniędzy w Banku przekazała te pieniądze powodowi. Jakikolwiek okoliczności nie wskazują by przekazanie pieniędzy nie nastąpiło w sposób dobrowolny, by pozwana był zmuszana do ich wydania, czy też przejęcie gotówki nastąpiło w drodze przestępstwa. Tym samym uznać należy, iż dalsze rozliczenia, a w szczególności zawarcie umowy przedwstępnej zwrotnej sprzedaży nieruchomości w K. na rzecz E. C. (1), która potwierdzała przyjęcie od pozwanej przez S. S. tytułem zadatku kwoty 178.000,00 złotych były wówczas czynione wbrew jej woli. Przedmiotowe rozliczenia pozostają jednak bez związku z powództwem opozycyjnym będącym przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie. W sytuacji gdy powodowie powołują się tylko na fakt spełnienia świadczenia i w konsekwencji wygaśnięcia objętego tytułem wykonawczym zobowiązania, nie mogą być przedmiotem dociekań w sprawie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności zarzuty dotyczące nienależytego wykonania umów zawartych po spełnieniu świadczenia przez dłużników. W szczególności powództwo przeciwegzekucyjne nie obejmuje co do zasady rozliczeń z osobami trzecimi, gdyż istota przedmiotowego powództwa przyznaje rolę powoda dłużnikowi, a wierzycielowi rolę pozwanego. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie tych umów, jak zresztą każdej innej, może być źródłem roszczeń o charakterze odszkodowawczym dochodzonym odrębnie lub na skutek podniesionych zarzutów dozwolonych w określonych sytuacjach procesowych przez prawo tak materialne jak i procesowe. Powództwo z art. 840 k.p.c. zmierza jedynie do wzruszenia zindywidualizowanego tytułu wykonawczego, a nie do rozliczania stron ze wszystkich łączących je stosunków obligacyjnych. W procesie wynikłym z powództwa opozycyjnego opartym na twierdzeniu, że zobowiązanie zawarte w tytule wykonawczym wygasło ma urzeczywistnić normy kodeksu cywilnego mówiące o wykonaniu zobowiązań (art. 450 k.c. i nast.). Dla rozstrzygnięcia sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na tej podstawie, że cała należność została uiszczona istotne jest tylko to, czy wierzyciel otrzymał swoją należność. Nie podlega natomiast badaniu, czy przez zastosowanie niewłaściwego sposobu zapłaty wierzyciel poniósł szkodę lub dodatkowe koszty z winy dłużnika. W sprawie takiej wierzyciel nie występuje jako powód i nie jest dlatego możliwe zasądzenie na jego rzecz odszkodowania. W sprawie tego rodzaju wierzyciel nie może też dokonać potrącenia, gdyż powód nie dochodzi w niej świadczenia z którym, z którym świadczenie wierzyciela mogłoby być skompensowane /patrz: Z. S. "Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz" Wydawnictwo Stowarzyszenia Komorników Sądowych S. 1994 str. 219/.

W sytuacji gdy wierzyciel zostaje zaspokojony poza postępowaniem egzekucyjnym, w drodze dobrowolnego spełnienia świadczenia przez dłużnika, nie gaśnie wykonalność tytułu wykonawczego i istnieje potencjalna możliwość jego wykonania (wszczęcia postępowania egzekucyjnego). Żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności jest zatem dopuszczalne, a podstawę takiego żądania stanowi nastąpienie po powstaniu tytułu egzekucyjnego zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie, w całości lub w części, , wygasło (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Takim zdarzeniem jest niewątpliwie spełnienie świadczenia przez dłużnika /patrz: wyrok SN z dnia 4 listopada 2005r. V CK 296/05 LEX Nr 179714/. W niniejszej sprawie E. C. (1) z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu i wszczęcie egzekucji wystąpiła po upływie sześciu lat od chwili powstania tytułu egzekucyjnego. W realiach niniejszej sprawy ustalonych przez Sąd Okręgowy w Łodzi okoliczność ta musi także budzić zdziwienie, albowiem pozwana zgodnie z umową przedwstępną zwrotnej sprzedaży nieruchomości z dnia 11 sierpnia 2005 roku uiszczyła 178.000,00 złotych zadatku na poczet ceny zakupu i ani do chwili obecnej nie uiszczyła pozostałej części ceny która była płatna do dnia 31 grudnia 2006 roku, ani nie domagała się zwrotu zadatku, a jedynie wszczęła 10 października 2011 roku postępowanie egzekucyjne przeciwko powodom na podstawie aktu notarialnego z dnia 8 sierpnia 2005 roku. Zachowanie to trudno racjonalnie wytłumaczyć. Pozwana zaniechała bowiem starań o zwrotne nabycie nieruchomości w K., jak i o odzyskanie pokwitowanej przez S. S. kwoty 178.000,00 złotych. Faktycznie jednak kwotę 245.000,00 złotych pozwana odebrała za pokwitowaniem w (...) Banku w dniu 11 sierpnia 2005 roku, a tym samym zobowiązanie wynikające z notarialnej umowy sprzedaży sporządzonej przed notariuszem M. W. w dniu 8 sierpnia 2005 roku wygasło. Bankowe potwierdzenie odbioru pieniędzy podpisane przez oznaczoną osobę musi stanowić - ze względu na pewność obrotu gospodarczego - dowód faktycznej czynności. Późniejsze dysponowanie gotówką przez pozwaną pozostaje poza kognicją Sądu w niniejszej sprawie.

Mając zatem powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. uwzględniając apelację powodów zmienił zaskarżony wyrok i powództwo uwzględnił w całości.

Konsekwencją powyższej zmiany była również zmiana rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji. W związku z tym, iż powodowie wygrali postępowanie w całości należał im się na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zwrot poniesionych opłat sądowych (12.250 zł k. 12), kosztów zastępstwa procesowego w stawce minimalnej oraz opłaty skarbowej. Koszty te należało zasądzić od pozwanej na rzecz powodów zgodnie z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, 1349 ze zm.) to jest w kwocie 7.200,00 zł oraz opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł (k. 6), a zatem łącznie 19.467,00 zł.

Z kolei pełnomocnik z urzędu pozwanej złożył oświadczenie, iż nie otrzymał od pozwanej zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, a tym samym na mocy z § 2 ust. 3 i § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348) -7.200,00 zł

wraz z podatkiem od towarów i usług (23%) przedmiotowe koszty za postępowanie pierwszoinstancyjne wynosiło 8.586,00 złotych. Skoro zatem rozstrzygnięcie o kosztach pełnomocnika z urzędu zawarte w punkcie 3 zaskarżonego wyroku zostało zmienione oznacza to, iż zażalenie wniesione przez pełnomocnika z urzędu pozwanej E. C. (2) dotyczy nieistniejącego rozstrzygnięcia, a tym samym na mocy art. 387 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 2 k.p.c i art. 355 k.p.c. postępowanie zażaleniowe w tym zakresie należało umorzyć (punkt IV wyroku z dnia 16 stycznia 2014 roku).

W punkcie II Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, 1349 ze zm.). Przedmiotowe koszty objęły opłatę sądową od apelacji w kwocie 10.750,00 zł (k. 293) i kwotę 5.400,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Z kolei w punkcie III Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym pozwanej. Tym samym na mocy z § 2 ust. 3, § 6 ust. 7 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348) koszty te wyniosły 6.642,00 zł i obejmują 23% podatek od towarów i usług.